

A stylized, folk-art style illustration of a winter scene. In the foreground, a man in a dark coat with a red hood and a white beard stands on the right, gesturing with his hands towards a woman in a yellow dress who is riding a brown horse. The woman is holding a small child. To the left, another woman in a red coat is riding a black horse. In the background, a dog is walking, and a white bird is flying in the sky. The scene is set in a snowy landscape with a bare tree and a small wooden house. The overall style is reminiscent of traditional Polish folk art.

ADAM MICKIEWICZ

Trzech Budrysów

ADAM MICKIEWICZ

Trzech Budrysów

BALLADA LITEWSKA

Stary Budrys trzech synów, tęgich jak sam Litwinów,

Na dziedziniec przyzywa i rzecze:
«Wyprowadźcie rumaki i narządźcie kulbaki¹,
A wyostrzcie i groty, i miecze.

Bo mówiono mi w Wilnie, że otrąbią niemylnie

Trzy wyprawy na świata trzy strony:

¹*kulbaka* — wysokie siodło z szerokimi łękami tj. wygiętymi łukowato do góry częściami stelażu ograniczającymi siodło z przodu i z tyłu. [przypis edytorski]

Olgierd² ruskie posady³, Skirgiełł⁴ Lachy sąsiady,

A książdz⁵ Kiejstut⁶ napadnie Teutony⁷.

Wyście krzepcy⁸ i zdrowi, jedźcie służyć krajowi,

Niech litewskie prowadzą was bogi!

Tego roku nie jadę, lecz jadącym dam radę,

Trzej jesteście i macie trzy drogi.

Jeden z waszych biec musi za Olgierdem ku Rusi,

Ponad Ilmen⁹, pod mur Nowogrodu;

²*Olgierd* — wielki książę litewski, panował w latach 1345–1377. [przypis edytorski]

³*posady* — tu: osady, posiadłości. [przypis edytorski]

⁴*Skirgiełł* — brat Władysława Jagiełły, panował w latach 1387–1392. [przypis edytorski]

⁵*ksiądz* — daw. forma: książę. [przypis edytorski]

⁶*Kiejstut* — książę trocki, syn Giedymina, brat Olgierda, z którym współrządził Litwą od 1345 r., wielki książę litewski w latach 1381–1382. [przypis edytorski]

⁷*Teutony* — Niemcy; tu: zakon krzyżacki; dziś popr. forma B. lm. *Teutonów* (od M. lm. *Teutoni*). [przypis edytorski]

⁸*krzepki* — silny; tu forma M. lm: krzepcy. [przypis edytorski]

⁹*Ilmen* — jezioro na pld. od Petersburga, w pobliżu którego leży Nowogród Wielki. [przypis edytorski]

Tam sobole ogony¹⁰ i srebrzyste zasłony,
I u kupców tam dziengi¹¹ jak lodu.

Niech zaciągnie się drugi w księdza Kiejstuta
cugi,

Niechaj tępi Krzyżaki psubraty;
Tam bursztynów jak piasku, sukna cudnego bla-
sku

I kapłańskie w brylantach ornaty¹².

Za Skirgiełłem niech trzeci poza Niemen prze-
leci

Nędzne znajdzie tam sprzęty domowe;
Ale za to wybierze dobre szable, puklerze¹³
I mnie stamtąd przywiezie synowę.

¹⁰*soból* — ssak drapieżny z rodziny łasicowatych o jedwabistym, gęstym i wy-
soko cenionym futrze. [przypis edytorski]

¹¹*dzienga* (z ros.) — pieniądze. [przypis edytorski]

¹²*ornat* — w liturgii rzymskokatolickiej: wierzchnia szata używana przez księ-
dza podczas odprawiania mszy. [przypis edytorski]

¹³*puklerz* — okrągła, wypukła tarcza stanowiąca dawniej część uzbrojenia jazdy.
[przypis edytorski]

Bo nad wszystkich ziem branki¹⁴ miłsze Laszki
kochanki,

Wesolutkie jak młode koteczki,
Lice bielsze od mleka, z czarną rzęsą powieka,
Oczy błyszczą się jak dwie gwiazdeczki.

Stamtąd ja przed półwiekiem, gdym był mło-
dym człowiekiem,

Laszkę sobie przywiozłem za żonę;
A choć ona już w grobie, jeszcze dotąd ją sobie
Przypominam, gdy spojrzę w tę stronę».

Taką dawszy przestrożę, błogosławił na drogę;

Oni wsiedli, broń wzięli, pobiegli.
Idzie jesień i zima, synów nie ma i nie ma,
Budrys myślał, że w boju polegli.

Po śnieżystej zamieci do wsi zbrojny mąż leci,
A pod burką wielkiego coś chowa.

«Ej to kubeł, w tym kuble nowogrodzkie są
ruble?»

— «Nie, mój ojczy, to Laszka synowa!»

¹⁴*branka* — kobieta uprowadzona w niewolę jako łup wojenny. [przypis edy-
torski]

Po śnieżystej zamieci do wsi zbrojny mąż leci,
A pod burką wielkiego coś chowa.
«Pewnie z Niemiec, mój synu, wiesz kubek
bursztynu?»
— «Nie, mój ojciec, to Laszka synowa!»

Po śnieżystej zamieci, do wsi jedzie mąż trzeci;
Burka¹⁵ pełna, zdobył tam wiele;
Lecz nim zdobył pokazał, stary Budrys już
kazał
Prosić gości na trzecie wesele.

¹⁵*burka* — dawne wierzchnie okrycie w formie peleryny z kapturem, zwykle używane podczas podróży. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3.

Fundacja Nowoczesna Polska zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/trzechbudrysow>

Tekst opracowany na podstawie: Adam Mickiewicz, Poezje. T. 2, Wiersze z lat 1825-1855 (Pieśni - Sonety - Poezje patriotyczne, religijne i filozoficzne - Wiersze okolicznościowe - Bajki). wyd. 2 poprawione, Krakowska Spółdz. Wydawnicza, Kraków 1928

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Justyna Lech, Marta Niedziałkowska, Weronika Trzeciak.

Okładka na podstawie: Trzech Budrysów, Schrammówna, Helena (1881-1942), domena publiczna

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeznacz 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, **KBS** **ADAM MICKIEWICZ** *Trzech Budrysów*

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.